

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 10 października 2013 r.

w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny

Krajowa Rada Sądownictwa po zapoznaniu się z poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny opiniuje go negatywnie zgłaszając następujące uwagi.

Postulowana zmiana art. 106a Kodeksu karnego rodzi szereg wątpliwości związanych z celami jakie ma spełniać wymierzona prawomocnie kara pozbawienia wolności. Sąd ma za zadanie wymierzyć karę o charakterze represyjnym, biorąc pod uwagę jej cele zapobiegawcze i wychowawcze. Tym samym zasadniczą funkcją kary, obok wymierzenia sprawiedliwości i swoistego odpłacenia sprawcy przestępstwa za jego czyny, jest funkcja resocjalizacyjna mająca za zadanie wymusić na skazanym powrót do normalnego życia. Resocjalizacji sprawcy staje na przeszkodzie przede wszystkim fakt bycia karanym ujawniony odpowiednim wpisem w Krajowym Rejestrze Karnym. Informacja ta jest ogólnie dostępna zarówno dla organów państwa, jak i przyszłych pracodawców, bądź współpracowników sprawcy, który odbył karę pozbawienia wolności. Przewidziana w art. 106 Kodeksu karnego instytucja zatarcia skazania sprzyja tym samym powrotowi skazanego do życia w społeczeństwie i jest niezbędna do resocjalizacji.

Wyłączenie możliwości zatarcia skazania w stosunku do niektórych przestępstw utrudnia zatem w znacznym stopniu funkcjonowanie skazanego w społeczeństwie. Ustalone w art. 107 Kodeksu karnego okresy po jakich skazanie ulega zatarciu stanowią swoisty okres próby. Okres ten rozciągający się od odbycia kary, aż do uznania skazania za niebyłe jest niezbędny do kontroli zachowania skazanego i ewentualnego zastosowania wobec niego zastrzonych sankcji w nowym postępowaniu karnym na podstawie przepisów dotyczących powrotu sprawcy do przestępstwa.

Należy rozważyć wydłużenie okresu wymaganego do zatarcia skazania co do niektórych czynów zabronionych lub wprowadzenie możliwości orzekania w tym zakresie przez sąd. Całkowite wyłączenie zatarcia skazania co do niektórych czynów karalnych przeczy jednak

dyrektywom wymiaru kary pozbawienia wolności, w tym założeniu, że skazany po odbyciu kary i zatarciu skazania otrzymuje prawo powrotu do życia w społeczeństwie. Rozwiązanie takie jest błędne i stanowi regres w stosunku do rozwoju systemu karnego w Polsce i na świecie. Jest również sprzeczne z pozostałymi instytucjami prawa karnego – przedawnieniem karalności oraz przedawnieniem wykonania kary.

Nie do pogodzenia jest systemowe rozwiązanie, gdzie nawet najcięższe zbrodnie, w tym zbrodnia zabójstwa, przestają być ścigane po upływie trzydziestu lat od ich popełnienia, a wymierzone za nie kary nie mogą zostać wykonane po upływie tego samego okresu od ich prawomocnego orzeczenia, z proponowanym w przedstawionym do zaopiniowania projekcie – wyłączeniem możliwości zatarcia skazania za te czyny zabronione. W praktyce oznacza to sytuację, gdzie Państwo premiuje uchylenie się od odpowiedzialności karnej obywatela w drodze pierwszych z tych instytucji, a karze za odbycie kary, a więc podporządkowanie się systemowi prawnemu.

Sam brak zatarcia skazania prowadzi do marginalizacji i dożywotniej stygmatyzacji osób, którym zwrócono wolność. Osoby takie z braku perspektyw życiowych są zdecydowanie bardziej podatne na powrót do przestępstwa, co czyni wymierzoną i wykonaną karę pozbawienia wolności w dużej mierze dysfunkcyjną, jedynie represyjną wobec sprawcy.